

1922 november 19

Az összes raktáron lévő apok
rendkívül olcsó áron lesznek kiadásitva

Rózsika
Cluj, Unió-utca 9

ZENET
azonnal szállít vagy átadásra előjegyztet. Termézei tételekben:

Sigmond cég
ada Barittu 10.
Telefon 259.

Megnyílt
kettőnc
al minden este a
a-Barban
legdisztingáltabb szob-
ltozatos műsor. Kitérő-
paritáló. 4175-1

HAYAS DEBZO
Timisoara

inég
Ponyva

pek
állandóan nagy választ-
váltásokat legolcsóbban
1870

Antal
Mihai Viteazul (v. Szé-
) 40. Telefon 493.

ss eladás!
L, HARASZ,
ZTÓ, HIMZETT
ennemű FEJ-
NDÖK
valamint
őfonal
dóan raktáron
ics Lázár
szővfonal és
gross üzletben
-u. 2. Telefon 858

Telefon 81.

dagyar
ládákat és fadóbozok-
és szétszedett részek
létre azonnal készíti és
golsóbban napi áron

s és Lebovits
adás és ládagyar
ti (Kajántól-u.) 1. szám.

risztában érkezett:
Meister Lucius-féle) vegy-
és földfestékek. Ultra-
gytisztá, külföldi lakko-
ancok. Diana sóbor-
eny, ecetsav, valódi ter-
Shellack T. N. Orange

earuk
LMÁR
tiszer, festék és gyarmat-
ben, CLUJ (Kolozsvar). Fő-
gina Maria (Deák Ferenc-
). Fiókület: Strada Rugulin-
56. Telefon: 5-44.

Szerkesztőség, kiadó-
vivalat és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Mr. Baros
Pop, - Brassai-utca 18
Uj Kelet telefonját
Szerkesztőség 271
Kiadóvivalat 244
Nyomda 276
Működési osztály 282
Műk. Oszt. 282

Előfizetők listája a
Szerkesztőségnek eljuttat-
va: Kézir. tolm. nem
visszavételre kerül.
Kézir. meg

1071
2211

Lejár
Hermann Goldschmidt ur
I. Wolfzeile 11
Wien

UJ KELET

KELEDO-POLITIKAI NAPILAP

V. évfolyam, 256 szám Cluj (Kolozsvar) 5683. Kislev 1 1922 November 21. Kedd

A vén tigris,
ahogyan Clemenceau nevezik, Newyorkba érkezett. A newyorki főpolgármester fogadta, ünnepélyes beszéddel üdvözölte. Így szokás ez Amerikában is, ahol pedig üzleti gyorsasággal intéznek el mindent, annyit megtanultak Európától, hogy nagy vendégeket illő ünnepléssel kell fogadni. Clemenceau nagy vendég, kijár neki az ünneplés. Különösen, ha olyan nemes és magas rangú küldetésben jár, mint most éppen. Mert nagy küldetés szólította a hosszú utra. Amerikát fel kell világosítani arról, hogy Franciaország se nem militarista, se nem imperialista, ellenkezőleg, Franciaország a legbékésebb állam Európában. Bizonyítja ezt, hogy a legnagyobb hadserege van, amellyel a békére örködik. A táviró, amelyik Clemenceau utjáról beszámol, legalábbis ezt jelöli meg a vén tigris utja céljának. Bizonyára semmi egyéb nem volt uti podgyászában, semmi más szándék, mindössze ezt az információt kellett átírdelni a tengerentútra. Csak vajjon: megéri-e a fáradságot? Valami baj lehet Franciaország pacifizmusával, ha ilyen tekintélyes ügynököt kellett átküldenie a tengerentútra, hogy ott elhagyják neki: Franciaországban a békét őrzik a fegyverben tartott hadsereggel. Vagy Amerika eddig nem tudta volna, hogy Francia-

ország semmi egyebet nem akar, csak békét. A békéért áldozza hadügyi büdzséjének súlyos millióit. De ha nem tudta volna, miért éppen most lett olyan sürgős felvilágosítani róla? Valami nincsen rendben: se a békével, se az utazással. A vén tigris nem megy el kis ügyekhez prókátornak. Egy bizonyos: Franciaország számára nagyon fontos lett, hogy meggyőzze az amerikai közvéleményt a francia pacifizmusról, amelyben Amerika, ugyilátszik, némileg kételkedik. Nem csoda: Amerikában túlságosan józanok és realistik az emberek. És túlságosan üzleti gondolkodásuk. A német márkát nem a francia pacifizmus kaszabolta le, a német gazdasági élet nem a francia pacifizmus mártírja: a pacifizmus nyomában nem hullott el az élet. Csak a militarizmus lépteit követik a pusztulás nyomai. Ezt világosan látják Amerikában. Ezért kellett a vén tigrisnek kimozdulnia odújából. És még valamiért: az amerikai hitel túlságosan szorongatja már Franciaországot, de szorongatja még egyik oldalon az angol szövetség, amely Bonar Law-val nem javult, a másik oldalon az olasz szövetség, amely Mussolinival meglazult. A vén tigris Amerikába a béke hangos hangjaival vonult be. Vajjon mivel tér onnan vissza?

niázórelők, aki nyíltan megmondta, hogy nem szenvedheti a népet és amíg ő van uralkon, nem enged, hogy beleszóljon az ország vesztésébe. A liberális párt mai vesztése ugyanígy gondolkosnak. Kifele őt ugyan szeretik mutogatni a román parasztot, de belül az országban minden eszközzel megakadályozzák, hogy szavát érvényesítse az ország irányítása körül. Eerra mutat a legutóbbi választás is.

Ahogyan itten a szavazatokat ellopják, hamisították és csaltak, még a vörös bolsevisták, Horthy zadravecei és Stambulinszky komitácsijai sem jártak el.

Régi közmondás, hogy a nagy tolvajokat futói engedik, de hogy még ki is tartsák őket, mint a liberálisok tessék, és már több a szóknál. A liberálisok meghonosították egy új, eddig ismeretlen uralmat, a választási kleptokrácia szegénytelen uralmat.

A liberálisok vissza akarják csinálni a törénelmet. Hatvan évvel ezelőtt Barbu is a kösrend és nyugalm jelzőjei oimen kormányzott, most is ezeket a jelzőket halljuk. Barbu a Barbusnak — akit a parlamentben felöltök — szobra ott áll a kamara épületében. Lehet, hogy esz jellep akar lenni, de egyttal figyelmeztetés is lehet, hogyan nem szabad egy országot vezetni.

A „Vitorul“ a kormány felhivatalosa, folyton gyalázza Maniut (Óriási taps) és a nemzeti pártot. Antinacionalistának, katolikusoknak és regionalistáknak mond beütköket. Antinacionalistának mondani azt a pártot, amely, mint a statisztika bizonyítja, két év alatt 1906-tól 1908-ig 264 évi szabadságvesztést szenvedett, azt a pártot, amelynek vezetési a hűségnyilatkozatot kérő főispánoknak azt mondták: „S. állithatód a fejemet, de az aláírásomat nem fogod szállítani“, különösen akkor, amikor kitűntetik azt a Mihály Pétort, aki még az összeomlás után is bizalmat szállított a magyar kormányra. Katolicizmusmal is valódnak bencünköt, — mondotta Lupas — holott mi nem állunk semmiféle összeköttetésben a római pápával, de a florikai pápával sem. A regionalizmus vadját is visszautasítja a szónok, mert a nemzeti párt regionalizmusa csakis a törvényesség, a jog és igazság védelme, de egyébként a regát népéhez testvéri szeretettel fűzi a pártot. (Lelkes éljenszév.)

miért harcolunk egymás ellen. Mi erre azt mondjuk: nem igazi román az, aki meghamisítja a nép akaratát és aki a legfőbb politikai jog gyakorlásánál oly hihetetlen cinizmussal csalt és lopott. Szükség van ránk, hogy megbélyegessük ezt a rendszert és lehetetlenné tegyük, hogy ez valaha is megismétlődjék.

— Azt mondja a liberális párt, beismerve a szavazatok ellopását, meghamisítását és minden választási törvényteleniséget, hogy a cél szentesíti az eszközöket, hogy a bár bár választásokat expialják a civilizált állapotok. Hol vannak a civilizált állapotok? Az állami élet akármelyik megnyilvánulását tekintjük, csak elszomorító képet nyertünk mindentől.

A közigazgatásnál teljes az anarchia.

Amit a nemzeti párt másfél évi munkával nagynehezen kiépített, azt most teljesen kompromittálták. Az igazságszolgáltatás csődjét legjobban bizonyítja a választói bíróságok rendszerének elterjedése, mert nincs bírsalom az ország legfontosabb szerve iránt. Pénzügyi konszolidációról beszélni neveltséges. A liberális párt 10 havi uralma óta az élet 75 százalékát drágult és még mindig fennáll az a lehetetlen állapot, hogy Erdély tízszer annyi adót fizet, mint a regát néps. A pénzügyi konszolidációnak a jele, hogy a berlini német követség még a háborút sem tudta kifizetni. A tisztviselők éheznek és emellett nem tudják azt sem, mikor lökik ki őket az utcára. A gazdasági és ipari életben sem más a helyzet. Azokat az ipari vállalatokat, amelyek nem tartoznak a liberális párt érdekkörébe, megbénították, tönkretették. Mindehhez hozzájárul az egységesítés teljes ártava. Van-e itt valaki, aki megtudja mondani, mi a törvény? Annyiféle törvényt és rendeletet bocsátanak ki egymásnak ellentmondó tartalommal, hogy még azok a szervek, akik meg akarják tartani a törvényt, sem képesek betartani.

Ha regionalizmus a törvények és szabadság védelmét, a demokratikus jogokért való küzdelmet jelenti, akkor regionalisták vagyunk,

de ebben a küzdelemben egyik vagyunk a regát népével is.

Mi igenis vétőt kell, hogy kiáltunk az ellen, hogy akárki csak azért, mert regátbeli, békítessenek az itteni hivatalokba, megfelelő képzettség és szakismeret nélkül. A liberális párt jutalmazza a maga ügynökeit a saját aséből, nem Erdély és Bácsát népének terhére. Mindenki azt kérdezi, kinek tanítjátuk gyermekeinket, ha kvalifikáció nélküli egyénekkel töltik be az állásokat. A nemzeti párt regionalizmusa tehát védekezés, meg akarjuk védeni az erdélyi román népet, ne legyen kénytelen kivándorolni Amerikába.

As exkluzivitás vadjával is illetik a nemzeti pártot. Mi vagyunk-e exkluzívek, — kérdezi Maniu, — akik a konszolidáció érdekében még a liberális párttal is készek voltunk megegyezni, vagy pedig ők, akik nem tudtak velünk megegyezni, mert egyedül akarják uralkodni? Mi hisztottuk-e meg a konszolidáció kormány létrejöttét, vagy a liberális párt? Bra-

A „kleptokrácia“ kritikája

a nemzeti párt kolozsvári nagygyűlésén

Lupas, Maniu és Vajda elkeseredett támadása a liberális uralom ellen

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az erdélyi nemzeti párt hatalmas propagandát indított meg a parlament megnyitására, hogy a parlamenten kívüli akcióival ellenpólyozza a kormány munkáját. A propaganda kiindulópontja a kolozsvári nagygyűlés, amely vasárnap délután zajlott le emberek meadó tömeg előtt a Radout nagyteremben. A gyűlésre a kormány földmivés népe is oly hatalmas számmal vonult fel, hogy az udvaron és az utcán is népgyűlésekkel kellett rögtönözni. A gyűlésre — mint jelentették — készen állt a volt miniszter is várta, akik azonban nem jelentek meg.

A gyűlést 11 órakor nyitotta meg Pop marótkai esperes és indítványozta, hogy delegációt menesszenek Maniu Gyulátra. A polgárság és a parasztság képviselőiből álló küldöttség csakhamar megérkezett a párt elnöke Vajda Sandorral, dr. Lupással és a párt többi vezetőivel. Sünni nem akartó, folyton meg-megújuló éljenszév és tapsal fogadták Maniut és társait.

Pop esperes most hosszabb beszédben ramutatót a gyűlés jelentőségére. Dicsőítette a munka evangéliumát, amely az igazi vallás a modern ember részére és a valós apostolai azok, akik a közbiztonságért munkát tudatának kötelezettséget akartak átvinni a nagy tömegek öntudatába. A nemzeti párt magas eszméit és eszményekért harcol és a párt apostolai ma előlétek körünkbe, hogy hitvallást tegyenek és beszámoljanak.

Dr. Lupas beszéde

Ezután dr. Lupas képviselő mondott frappans beszédet. Hangnagyságra, hogy a Bácsól Máramaroszigong, Brassától Nagyváradig tartott nagygyű-

lésnek arról győzték meg a nemzeti pártot, hogy hívei — az egész nép — kitartanak mellett. Románia a föld egyik leggazdagabb országa és amely örök a földi életet, kik ezt megvalósították, ép oly nagy a földalmuk, ha látják, miről tessék ezt az országot.

— Nincs nép törvénytörés nélkül — mondotta. A törvények csak a „Monitorul Oficial“ és a törvénylárcokai töltik meg, de a jelenlegi rendszerek csak arra jók, hogy tudják, mit ne tartanak meg. Lehetetlen állapot, hogy ez az ország egyes családok kizsákmányoltai területe legyen. Ennek az országnak a nép, a dolgozó, munkás nép kell, hogy ura legyen — akár késszával, akár kalapáccsal, akár pedig tollal dolgozik is.

A liberális párt bűneit ostorozza. A bankokrácia mai uralmára legjellemzőbb, hogy hatalomra kerülése elő napján kijelentette, nem veszi el a hadigazdagok vagyonát. Szembesülíti a liberális párt öző a kizsákmányoló politikáját a nemzeti párt házaszerzésével, amely csak a népet a annak javáért küzd. Törénelmi visszafilatást vet Romániának az elmúlt évszázadban eseményekben oly durc történelmére és rámutat arra, hogy 60 évvel ezelőtt, amikor Moldova hosszú küzdelmek után végre egyesült a regátal a Kogalniceanu, az egységes legmagyobb harcosát valóságai istentettek, 3 év múlva odafajultak a dolgok, hogy Kogalniceanu kőpét a jasi piacaon elégették. Ennek a gyors népszerűtlenségnek az oka az elhamarkodott egységesítés volt. Már akkor kiderült, mire vezet az elhamarkodott és erőszakolt egységesítés. 60 évvel ezelőtt Barbu volt a mi-

Maniu szerint anarchia van

Ezután a nemzeti párt elnöke, Maniu Gyula emelkedett szólásra, akit újból nagy ovációkban részesítettek.

— Mélyen maghatnak ezek a tpsok, — mondotta — mert tudom, hogy nem nekem szólunk, hanem a nemzeti pártnak és a nemzeti párt által hirdettek eszméinek. E párt mindig a román nép szabadságáért küzdött a kizsákmányolás ellen, a jobbágyok megmentéséért, ma is ezt teszi. Sok assevedés és harc után megvalósították ugyan Nagyromániát, de még nem valósították meg az igazi demokráciát. Ellenségeink azt mondják, hogy nincs szükség már a nemzeti pártira, betöltötték feladatát. Pedig a mi feladatunk csak most kezdődik igazán. Azt mondják, mindnyáján románok vagyunk,

Arzén-per Párisban

Danval gyógyszerész megmérgezte a feleségét

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, november 19. A törvény-széki orvostudomány történetében is egyedülálló bűncselekményt látogattunk tegnap a párisi főtörvényszék. Monsieur Danval állott a bíróság előtt, azaz vádolva, hogy megmérgezte a feleségét. A tárgyalásnak rendkívüli érdekességét kölcsönöztette az a körülmény, hogy a mérgezés arsenikkal történt, olyan mértékű, ami egyébként is jelen van az emberi testben és aminek kimutatása, mint kivülről beadott szerszám, nagyon nehéz. Mindazonáltal Danval ellen, aki gyógyszerész, számos terhelt vádlomás hangzott el. Danval nem rokonszenves ember. Multjában sok csunya eset fordult elő. A felesége homománynak csinálta meg gyógyszerésztársát a rue Manbeugeon. A felesége gőgös, finom nő volt és sokat szenvedett férjétől, aki brutális, erőszakoskodó és önző. Minden nap volt valami jelöllet közöttük. Danval régebbre meg is verte az asszonyt. A szomszédok azt vallják, éjszaka kántáló gyekerek hallották, hogy az asszony zokogott és jajveszékelt a hálószobában. Ha Danval becsületlen ember lett volna, elvált az asszonytól. De azt nem akarta megtenni, mert akkor vissza kellett volna adnia a homománynak és akkor a gyógyszerésztársának is vége... Ellenben mi történt? Danval felesége megbetegedett. Valami különös betegség volt. Tífusz? Időesség? Nem tudták, micsoda. Az asszony apja özszeránólti homlekekkel járt-kelt a veje házában és egy napon megállt előtte, felémelte a kezét és azt mondta neki: "Szemem! megmérgeztél a lányomat!"

— "Én?" — szölt Danval. — "Ugyan..." — és vállat vont. Nehány óra múlva madame Danval meghalt. Holttestét beállították az orvosok intézetébe és felboncolták. És a halott asszony vérében az orvosok — arsenikumot találtak. Ó, nem sokat. 3-4 milligramot mindössze, de már ez is több volt annál, amennyit betegnek, rendszeres adagként, szoktak adni és amennyit a szervezet egyáltalában eltűr. És emellett még egy borzasszó terhelt körülmény adódik: az orvosok semmiféle betegség nyomát nem bírták megállapítani. Tehát levonják a szak-szerű következtetést: Danvalné asszony lassan, apró adagokkal előidézett mérgezésben halt meg. Értesítik a rendőrséget, a detektívek az orvosokkal kimennek a lakásba. Vegyzás is megy velük. Megvizsgálják Danvalné pap-lanját és párnáit: át vannak itatva arsenikkal. Itt ott gyanus, sárgás foltok. Mintha elperzselt volna. Most már biztos: arsen. Műszereket hoznak, kivonatolják és lemérik: 30 gram. Semmi kétség. Most már érthető, hogy Bergeron doktor miért állítja oly határozottan a bíróság előtt: "Danvalné asszony lassan, arsenikus mérgezésben halt meg. Másról, mint ettől, sem lehetett szó." Borzalmas szavak egy törvényes orvosi szájából.

A tárgyalás egyébként is rendkívül drámai volt, sőt mondhatnánk: tragédiái. Vagyis: már áthajolt a dráma-íven és valami keserű humorba esik. Bergeron doktor, törvényes orvosi talarban, fensőbbégsen áll, mint aki nem tűr ellentmondást. És a vita, amely az orvosok között megindul, annál groteszkebb.

— Én azt mondom, — szölt dr. Gallard, a védelem tanja — mivel a mérgezésről. Az arsenikum, amit madame Danval testében találtak, olyan kevés —

— Mit! Keves? — veit kösbe Bergeron. — Ha nincs legalább egy centigram arsenikum, akkor önnök már nem is mérgező. Idésem Huszmann... az utolsó kiadást!

— Én pedig — replikáink Gallard — idésem Gasteri és idésem Chatint. Most megjelenik egy másik orvos, dr. Cornil, a védelemé. — Megvizsgáltam a szakértő urak jelentését és ki kell jelentenem, hogy a testben talált anyagokat rosszul vizsgálták meg, egyes anyagokat pedig egyáltalában nem vizsgáltak meg. Megvizsgálták önök — fordul Bergeron-hoz — az anyag, ahol az arsenikum lokalizálódik?

— Nem — feleli az orvosszakértő. — És a vastagságot? — Nem —

— Nohát én megvizsgáltam. És megállapítom, hogy Danvalné asszony tiphoidban halt meg. — És Cornil dr.

Poincaré, Curzon és Mussolini találkozója

Mussolini Lausanneban. Megegyezték a szövetségesek. Megállapítják a békekonferencia programját

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, nov. 20. Ma reggel kezdődött meg az eszmecsere Poincaré és lord Curzon között. A francia kormány felhasználta az alkalmat, hogy válaszoljon a legutóbbi angol jegyzékre. A francia lapok elégtétellel állapítják meg, hogy Franciaország és Anglia közötti a megegyezés létrejött. A törökök a szövetségesek egységes frontjával találják most már szemben magukat. A "Petit Journal" szerint az angol, francia és olasz delegátók egymás között megvitathatják a különböző kérdéseket, de a görögökkel és törökökkel szemben egységes elveket kell képviselniük.

Mussolini Lausanneban várta Poincaré-t és Curzont

Páris, nov. 20. Poincaré miniszterelnök lord Curzon angol külügyminiszterrel és a francia és angol delegációval Lausanneba utazott. A konferenciát hat óra délelőtt nyitotta meg Haubertjai szövetségelnök elnök. Kedden megállapítják a konferencia munkatervének részleteit programját.

Lausanne, november 20. Curzon és Poincaré id érkeztek. Az állomáson Mussolini fogadta őket, akivel hosszabb megbeszélést folytattak. A kiadott hivatalos köznyilatkozat szerint az első találkozás az összes napirende területek kérdéseit szövegszerűen, amelyekre néző közös megoldásban állapodtak meg a szövetségesek közötti barátság és teljes egyenlőség alapján. A három miniszter utólag találkoztak görög Ouchiban. Izmed pasa, a kemalista kormány lausannei delegátusa szintén visszatért Lausanneba.

A konferencia első napja

Lausanne, nov. 20. A keleti konferenciára az összes delegátusok megérkeztek. A pályaudvaron hivatalos előkelőségek jelentek meg fogadásukra. Kölesönös üdvözlés után a delegátusok autókba szálltak és a szállásokon levő szállodákba

hirtelen kikelt magából: — Disznóság, hogy önök hogy beszélnek! — Az elnök rászól: — Gondolja meg, mit mond, doktor. Az ön kollégái, akiket ósáról, esküt tettek... — De itt viszont emberéletről van szó!

A vita még tovább tri, végül az elnök berekeszté. Az esküdszáz vizs-tayouul, majd kihirdték az ítéletet: életfogytiglani fogház Danvalra! — De én ártatlan vagyok!... én ártatlan vagyok! — kiált föl magán-kivül Danval és tördeli kezét. — As elnök int. — A bírónézők karongják és elvon-szolják.

hajtattak. Közvetlen utánuk robo-galnak be a konferenciára érkezett külföldi újságírók. Az első egyfűtes ebédet az olasz miniszterelnök adta, ezen az összes kiküldötök részvet-ték. A konferencia megnyitását ható-délutánra tűzték ki. Haab svájci elnök tüdőzli a delegátusokat és megnyitja a tárgyalást. Utána Poincaré és lord Curzon szööl fel. Mussolini is be-szölt. A török és a görög kiküldöt-tek a megnyitó filésen nem szóal-tak fel. A második ülés kedden reg-gel zart ajók között lesz. Ekkor választják meg a különböző bizott-ságokat.

A delegátusok, megérkezésük után azonnal összültek tanácsko-zásra. A tanácskozás után Mussolini nyilatkozott az újságíróknak. Kije-lentette, hogy a törököknek be kell tartaniuk a mudáni egyezményt.

Franciaország megegyezett a törökökkel

Páris, november 20. Izmed pasa vasárnap mekaptta a Poincaré és Curzon tárgyalásáról szööl értesítést. Mosolygva mondta: — Szép, szeretém tudni, török-dik-e valaki aznál, hogy mi egyet-értünk-e a törökökkel.

Párisi tudósítás szerint a francia álláspont még mindig nem fedl az angol főfogást. A törökök, a franciák szerint, a tárgyalásokon egyenrangú félként szerepelnek. Ami az Egészségeteket illeti, Török-or-szágnak közvetlenül kell megegyeznie Olaszországgal. A sziriai határra vonatkozólag Törökország Francia-or-szággal már megegyezett. A mezo-potámiai határról az angolokkal kell tárgyalni. A tegezsorozókat nem-zetközi bizottság ellenőrzésé és így a katonai megállás fölélegessé válnék. A h-disars kérdésében a döntés a törökökre néző kedvező-től.

Abdul Medzsid az új kalifa

Konstantinápoly, nov. 20. A nem-zetgyűlés Abdul Medzsid harceget

kalifává választotta és ma már be is iktatta. — Konstantinápoly, nov. 20. A szövetséges megbízottak és Rifed pasa, Konstantinápoly kormányzója között tanácskozások folytak. Elhatározták, hogy a vámszolgalat, a közigazgatás és az igazságszolgáltatás a törökök kezébe megy át. Konstantinápolyi utasok szerint a kemalisták a Boszporus kijárataán minden hajót ellenőrznek és átkutataak.

Rendezték a megyei és városi tisztviselők fizetését

Matas Péter kolozs megyei prefektus tegnap érkezett vissza Bukarestből, ahol Vaitoiann belügyminiszterrel tárgyalta a vármegyei, városi és községi tisztviselők fizetésemelése, a villa nos mű pályasza, Kolozsvár lisztollatása és Anghelouon közoktatásiügyi miniszterrel az iskolaépítések ügyében. Ujának eredményéről a prefektus a következő felvilágosításokat adta az Uj Kelet munkatársának: — Bukaresti utazásomat főleg a városi és vármegyei tisztviselők fizetésemelési kérdése tette szükségessé. Azt ugyan tudtuk, hogy a kormány nem mellőzhet bennünket az állami tisztviselőkkel szemben, de meri az intézkedés késett, dőlőre akariam vinni az ügyet. Vaitoiann belügyminiszter kijelentette, hogy szó sem volt a megyei és községi tisztviselők kéréseztéséről és assal álttam el tőle, hogy hogy néhány napon belül feltérjesstem a nem állami tisztviselőkkel összehallított kimutatást.

A megyei tisztviselők épügy meg-lapják a százdöven százalékos drágasági pótlék-emelést és a 100, 150, 250 leies drágasági pótlé-kei október elejéig visszamenőleg, mint az állami hivatalnokok. A régi és új fizetések közötti differenciára nem kell külön pótlékségrelést csinálnunk, mert a pénz a minisztérium fogja folyósítani.

Részletts jelentést tettem a belügyminisztériumnak a városi villamosüzem bérleti pályázatáról.

Vaitoiann miniszter megelégedését fejezte ki a Ganz cég ajánlata felett, amely nyolcszázszáz leivel több jövedelmei biztosít a városnak évente, mint eddig. A belügyminiszter elégtétellel alapította meg, hogy az első pályázat megemmesítésével kedvezőbb feltételekhez jutatta Kolozsvárt. A városi liszt-ellátásról nem tárgyaltam, mert idő-közben táviratot kaptam dr. Pop Ju-lian polgármestertől, hogy három er-délyi malom ajánlatot küldött be hozzá, de amig a listát még nincsen itt, nem lehet az új arakat megállapítani. A földgáz ügyben szintén nem tudtam végezni, mert Mresek államtitkárt nem találtam Bukarestben.

Anghelouon közoktatásiügyi miniszterrel is hosszabb megbeszélést folytattam az iskolaépítés régióva vajdó kérdéséről. Kolozs megyében herminóót községnek nincs még iskolája, holott a nép tanulni akar. November 27 én a miniszter értekezletre hívta össze az ország összes prefektusait és tanfelügyelöit, hogy ebben a kérdésben egy-séges eljárásit lehessen megállapítani. Kihallgatásombor tervezetet nyújtottam át a miniszternek, aki helyesenek találta azt a módszert, hogy az építkezéshez szükséges pénzt és anyagot társadalmi uton való gyűjtésel a község szööl-gátassa, minden más kiadási pedig az állam fedezzen. A magyar vidékekön így létesített iskolák tanítási nyelve természetesen a magyar lesz, mert mi nem akarunk erőszakkal románosítani senkit sem.

cukorkák
asztékban
USSBÄCHER
Ferd. 31
ica) 2. sz.
tel postán aszkódt

Női és férfi
Körkábátok
elegáns kiviteiben készülnek
FUCHS
BÖRRUHÁÜZEM
Oradea-Mare, Calea Victoriei 1

Sport miniszter Áruház
Arad köz és közlekedési központ
Cluj, Wesseléngi-utca 16.
Kötött kabátok, sportruhák, kényelmes és kényelmes ruhák, harisnya és kényelmes szandál gyártásában is részt veszünk.

Megnyit a Frenkel áruaktár str. Aprinjoarelor (v. Gufagyár-u.) 13. Legelőnyösebb feltételek, legmagasabb lombardok. Ritűnő száraz helyiség, pincéh nagy befogadóképességgel. Vasuti pályaudvar közelében. Tel. 401, 298

A bécsi szovjetkövet nyilatkozik

az orosz külkereskedelemlről, a keleti konferenciáról és a zsidókérdésről

Az Új Kelet tudósítójától

A bécsi állam között, amely Szeret-rossorság diplomáci i és kereskedelmi képviselőit elfogadta, Ausztria köztársasága áll Németország mellett első helyen. A szovjetkormány politikai képviselői mellett Bécsben orosz kereskedelmi osztály is működik, amely érintkezik mind az orosz cégekkel, amelyek ipari cikket küldenek Oroszországra és nyersanyagot kapnak onnan. Ausztriában ipari és kereskedelmi körökben nagy érdeklődés nyilvánult meg nyomban, amikor a követiség megkezdte működését az oroszországi gazdasági ügyek iránt. A sajtó az orosz követiséghez fordult információkért, de a kérdősködő újságírók nem kaphattak felvilágosítást, amíg a szovjetkormány arzenalához utasítását Bécsbe nem érkezett.

Tegnap végül megjötték a megfellelő instrukciók Moszkvából és a követ a bécsi és az ott élő külföldi sajtó képviselőit, köztük az Új Kelet munkatársát is megismerkedett.

Az információk fogadásáról tudósítunk a következőket jelenti:

Schlichter, a szovjetkormány képviselője melegen üdvözölte a sajtó képviselőit, arra kérve őket, hogy a háború és forradalmak utáni konszolidációra való törekvést, ami most Oroszországban végbemegy, ne kisimulyják le és az Oroszországról szóló hírekkel ügyeljenek a forrására és ne hagyják megmagát megtéveszteni.

A beszéd után Davidovics, a kereskedelmi osztály vezetője Oroszország kereskedelmi politikájáról referált. Legfontosabb azt hangsúlyozta, hogy amikor az orosz kormány külföldi társulatoknak, vagy cégeknek az oroszokat ad, ezzel még nem ért el a szovjetkormányban lefektetett elvek öli, amelyek kimondják, hogy a külkereskedelem az állam kezében marad. Az engedelmények pedig az új sajtó megújítását és 1923 január elsőjével életbe lépését. Az újságírók érdeklődtek

az orosz állami bank

iránt, amelyről Davidovics kijelentette, hogy fontosságának első felében már is jelentékeny eredményeket ért el. Április óta a váltóbiztosítás üzemeltetését is bevezették. Áprilisban tízezermillió rubelre emelték a bevezetett váltók összegét, júniusban 128 júniusban már 308 milliónyi váltó fektült a bank trezorjában. Nehány héttel ezelőtt megújult az értéktörvény és ma a rubel jelölt értékekben a dollár 1650 rubellel jeleznek. Régi valutájú rubelben ez 16 milliót jelent.

Davidovics passzívkodott a külkereskedelem lassu menete miatt és úgy találta, hogy ennek oka a nyugateurópai tőke rezerváltsága. Ha ezt sikerül megtörni, ha a francia, az angol és a japán értékek megmozdulnak, a Szovjetországgal való kereskedelem érdekében, akkor Oroszország konszolidációja rövidesen betetőződik, a normalis élet helyreállításával pedig az orosz nyersanyagok a nyugateurópai ipar kárpótlásának bányáivá válnak.

Az ausztriai kereskedők és ipari vállalkozók már eddig is simán és megelégedés-el bonyolították le orosz cégekkel és orosz szövetségekkel külföldi üzleteket. Mindez természetesen az orosz külkereskedelmi képviselői ellenőrzése mellett megy végbe, a levelezést a követiség kereskedelmi osztálya követi.

Az újságírók Schlichter követhez fordultva megérdeklődtek, mi igaz abból, hogy Oroszország Magyarországgal, amely ma még a reakció jegyében gyakorlatilag a határait, tárgyalásokat foly-

tat a kereskedelmi kapcsolat megteremtése ügyében.

Ebből az egész hírszövegéből — mondta a követ — egyetlen szó sem igaz. Oroszország a mai Magyarországgal a Toglioli közértesítésen kívül semmilyen más úgynem tárgyalt a múltban és mostanában sincsenek tárgyalások folyamatban. A követ aztán az angol orosz kereskedelmi összeköttetéséről

beszélt. Kijelentette, hogy a Krasznin-való tárgyalások azért hiúsultak meg, mert ma még Anglia és Oroszország között a normális viszonyok nem állottak helyre. Minden remény meg van azzal, különösen, hogy a váltságok a két követi kezébe kerülnek, hogy Oroszország és Anglia között a háború utáni viszony újra feladomány. Az orosz kereskedelmi képviselőt most tárgyal két ausztriai ipari csoporttal egy főös kereskedelmi társulati létesítébe érdekében. Az előzetes tárgyalásokat az egyik csoporttal már be is fejezték, de ezek teljes betöltését csak akkor nyerhetik majd, ha Ausztria és Oroszország között a politikai viszony nem provizórium lesz, hanem törvényben állandósul és ha a bécsi orosz követiség politikáját visszahadják a szovjetkormányhoz, amiről egyébként az ausztrai kormány elég kedvező hírlátást tárgyalások folynak.

Az újságírók azon kérdésre, hogy

Oroszország a keleti konferenciával szemben milyen állást foglalt el,

a követ kijelentette, hogy sem a keleti konferencia, sem a dunai konferenciák határozatait Oroszország nem fogja elismerni mindaddig, amíg azokon nem adnak helyet az orosz képviselőnek. A keleti kérdés megoldása Oroszország részvétele nélkül csupán papírdokumentum tekinthető. A beszárabai kérdésről Schlichter, a kormány követe kijelentette, hogy ez még elintézetlen és a mai megoldási az orosz kormány provizórikusnak tekinti.

Az Új Kelet munkatársra érdeklődött Schlichternek Oroszországnak a zsidó problémával szemben tanácsot eljára arról és megkérdezte, hogy mi igaz a hírvonalon a zsidókérdés híreiről Schlichter tereteket mondta:

— Zsidókérdés ma nincs Oroszországban.

Második Miklós cár idejében és Kereszty demokratikus kormányza alatt volt zsidókérdés. Ma a zsidókat a többi orosz állam polgárhoz hasonlóan bírlják el és ugy is kezelik őket. Nem vagyok inforatíva a Palesztinába való szabad kirándulás korlátozásáról, csak azt tudom, hogy effajta intézkedéseket a teljesen alapotok sohasem diktálni. A zionisták Kiewben való letartóztatásáról nem tudok, de ha ilyenmi megfontolások, akkor nyilván a zionisták a szovjetkormány által hozott rendelkezésekkel kerültek ellentétbe.

Az orosz sajtóúgyekről kijelentette, hogy a szovjet hatalom még mindig küzd megemlékeztetésért és amíg ezt a célt el nem érte, kénytelen a sajtói megmozdításra. Az orosz közgazdasági és bírósági reformok is hiálátsa helyrenek olyan cikkek irásáért, amelyek a szovjet hatalom ellen láthatnak.

A hadsereget Wrangel ellenforradalmi csapatának legyőzése után ötmilliónyi létszámról egymillió 300 ezer főnyi katonaságra csökkentették. Amikor a nyugateurópai lapokban oroszországi mozgósításról van szó, ezek nem egyebek, mint a rendszer minden évben ismétlődő katonai behívások. Oroszországban ugyanis az általános hadkötelezettséget fentartották.

A beszélgetés ezzel véget ért.

SPORT

Kolozsvárt elmaradtak a mérkőzések

Sportbiztrány Nagyváradon

Az Új Kelet tudósítójától

A bukaresti központi sportbiztrány elmaradt a kolozsvári és nagyváradi kerületek feloszlását elrendelő határozata következtében támadt problémák még mindig nem rendeződtek el. A hangulat úgy Kolozsvárt, mint Nagyváradon igen feszült. A november 19-ikére kitűzött barátságos mérkőzéseket a havas, esős időjárás következtében nem tarthatták meg és így csak a vávéri és a nagyváradi mérkőzések a többi erdélyi és banáti városokban lezajlott mérkőzések azonban utólag gaudigitorák a biztrányköröknek.

Nagyváradon kétféle bajnoki mérkőzést tartottak a csapatok. A Törökösök 3:0 (0:0) arányban győzték a Nagyszalontai SC csapatát, a bajnokságban vezető muressepapat játéka azonban nagy eselődést kellett. Mindkét együttes több tartalékkal szerepelt. Az első félidőben a Törökösök játékosai állandóan vesznek egymással, különösen Zsigmondolens. A második félidőben a Törökösök vezetősége nem is engedte a pályára a szerényes játékosot, sőt Bartha hatvát is csak az első gól után vett részt a további kiándelemben. Mindhárom gólt a kiűző formában levő Sircsek rugta, aki mellett Klein centerhalf és Raduoziner tünettek ki. A nagyszalontai csapatban csak a közvetlen védelem állott hivatalosa magaslátán. Bíró Klüger Károly volt.

A NAC—Makksbea csapatsínak 6:0 (4:0) eredményű I. oszt. bajnoki mérkőzése biztrányos jelentetkekben bővelkedett. Az első félidő 30. percében Csiri (NAC) az öt sértő kifejezéssel illető Morgensternt (Makkabea) tetleg inzultálja. Morgensternt a súlyos fítés a fődre terítette. Pásztor Janó bíró Csiri kiállítása helyett csak szabadrugással büntette a NAC-ot. A free kick rugása alkalmasul a bíró háta megett a két játékos utólag összeverekedett. Mindkettőt kiállították. Közvetlen faulter, ötletveszélyes durvaság követi egymást Drescher (NAC) durván faulterolja Lówi, mire a bíró kiállítja. Lówi Rónsin próbál elfáttélt szerezni, de úgy is, mint Grünld Drescher sorsára jutnak. A közönség körében is izgalmat hangos periekedés és dulakodás támadt. Pásztor bíró nem volt ura a helyzetnek. A gólokat Rónai (3), Csiri, Körösi és Kubicsak rugták.

Az ardon az ATE hatalmas szenációval szolgált, 2:1 (1:0) arányban legyőzte az AMTE csapatát és megszerezte első bajnoki pontjait. Már az első peroben tízezeresből Lickert megszerzi a vezetést. A 3. percben Pushtát (AMTE) durvaság miatt kiállította Markovits Mihaa bíró, a 39. percben Auer jut erre a sorsra. A második félidő 19. percében Morányi szerzi meg a munkát csapat második gólját. A 41. peroben három egymásutáni kornerből Springer szépíti az AMTE vezetőségét.

A Vasas-vándordíjban az AMTE II. 7:1 (5:0) arányban győzte le az ATE II. csapatát, az Egyetértés pedig 1:0 (1:0) arányban az Ercsise csapatát.

A Halcsih—Gloria CFR csapatsínak barátságos mérkőzése 1:1 (0:0) eredményel eldöntetlenül végződött. A vezető gólt a második félidő 41. percében Zimmermann révén a zsidó csapat éri el, míg a kiegyenlítéshez Pálkás bíró hirtéjből az 50. peroben Váróri révén jut a vasascsapat. Pálkás bíró 52 percig játszalta a második félidőt.

Temesvárt az Unirea-Erzsébetvárosi SC csapatsínak elsőosztályu baj-

noki mérkőzése 2:2 (1:0) eredményel eldöntetlenül végződött. A másodikosztályu bajnokságban a Politechnikum — III. ker. csapatsínak mérkőzése 3:3 (2:2) eredménnyel ugyenosa eldöntetlenül zárult.

Landerugás

Budapesti bajnoki eredmények. Budapesti táviratozzák: A november 19-én megtartott elsőosztályu bajnoki mérkőzések a következő eredményekkel végeződtek:

MTK—Törökösök 4:2 (2:2). A mérkőzés minden tekintetben elsőosztályu nivóju volt, amelyet a Törökösök lendületes játéka fokolott. Az első félidőben MTK főlény, amely a 19. peroben Molár áttörése révén gólt is kifejez. Majd a Törökösök jut sahos és Weisa kieséseve a közvetlen védelemet, Platko kezei közötti biegyenliti. A 33. peroben Hizer gólya vezetéshoz intítja a Törökösök, de a 42. peroben Sihalóssy biegyenliti. A második félidőben az MTK erős iramot diktál. A 15. percben Outh—Opata összejátékából nébbi következménye gólt fejez. Erős MTK főlény mellett a játékos eldurul, aminek a 20. percben Nádier MTK fedezet kiállítása lett. A 25. percben Sihalóssy off side helyzetből a Törökösök kapu elé fut, a vasasok csapat játékosai nem védekeznek, hanem a bíró sípjét várják, miközben Sihalóssy góli is, amit a bíró hibásan megítél. A Törökösök a bíró köreit havas vita következik, mire Nagy László bíró 19. perccel befejezés elotti elhagyja a pályát.

III. ker.—KAC 1:0 (1:0). Vasas—BTC 1:1 (0:0).

FTC—Muegyetem (0:0). A tartalékok FTC a lekeren játékos MAFK ellen csak eldöntetlen eredményt tudott elérni. Az első félidőben a MAFK utána löbbit, második félidőben visszaseik, a kedvező helyzett azonban a föld-féheknek nem tudják kibaszalni.

UTE—VAC 5:0 (2:0). A bajnokságban vezető UTE Schaller révén már a 3. percben gólt ér el, amit a 15. percben Paulusz kétfőre szaporít. Darva játéka közben Schaller a harmadik gólt rugta, majd tízezeres est őli a negyediket. A 43. percben Sidon beállítja a végeredményt.

Zugló—MAC 3:0 (3:0) A MAC pontok nélkül, a bajnokság utolsó helyén áll.

KÖZPONTI TÉLIKERT

TAYOL, SYLVIA és a közkedvelt régi tagok teljesen új másorral. Nyitás 9 órakor. Lloyd 1014

Még sehol és soha nem voltak kaphatók készen olyan kitűnő öltöngők, felöltők, fiuruhák,
mint most 1433
KATZ és MENDEL
cégnél Cluj, Főter 10 sz
Szövetek nagy választékban

Fenyő és Braunfeld
világvárosi ékszerüzlete
Cluj-Kolozsvár, Főter 15. sz.

ARANY, EZÜST, DRÁGAKŐ, ÉKSZEREK ÉS MŰIPARI AJANDEKTÁRGYAKAT TELJES BIZALOMMAL VASAROLHAT
Arany, ezüst és acél órákülönlegességek. Longines, Omega, Schaffhausen órák fölerakata.
Telefon 6-43,

KÖZGAZDASÁG

A bankszindikátus kolozsvári körzeti gyűlése

— Az Új Kelet tudósítójától —

A Solidaritatea mintájára megszerzendő bankszindikátus körzeti gyűlést november 19-án, vasárnap délelőtt tartották meg Kolozsvárt a kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank tanácstermében. A gyűlésen — amelyen Weiss József, a kolozsvári Kereskedelmi Bank vezérigazgatója elnökölt — teljes számban jelenlétek meg a kolozsvári pénzintézetek képviselői, de nagy érdeklődést mutatott a körzeti igazgatói és dr. Heidberg László előjegyző voltak részt a tanácskozásban.

A gyűlés beható és részletes vita után megállapította a bankszindikátus megszerzésének fontosságát és sürgető jellegét, a vezetőség megválasztásának és a székhely megállapításának kérdésében azonban még nem döntött. Bár egyesek részéről az a határozott kívánság merült fel, hogy kedvező geográfiai feltételekkel és jó vasúti összeköttetéssel bíróvá a megszerzendő bankszindikátus központja Kolozsvár legyen, a körzeti gyűlés nem döntött ebben a kérdésben.

As alapszabálytervezetet dr. Heidberg László ismerője, Dr. Hirsch Gyula, a Közgazdasági Bank vezérigazgatójának, dr. Roth Hugó, dr. Fischer József, dr. Visky László, dr. Szencs, dr. Fóris Lajos és Fehere Nagy Béla tartalmas felzárkóztatásai után a statutzusoknál több módosítást eszközöltek.

A kisebb pénzintézetek képviselői, dr. Wachsmann Ede, a Bethleni Takarékpénztár igazgatója, dr. Bod László, a Bánffyújvári Kolozs megyei Takarékpénztár és D. Á. M. Rt. vezérigazgatója és Bánffyújvári Népbank igazgatója a bankszindikátus sürgős megszervezését sürgetik, mert különben a kisebb pénzintézetek nem nélkülözhetik tovább az egységes szervezést.

A letérnyelt alapszabálytervezetet a bankszindikátus december 10-én Nagyváradon tartandó általános közgyűlése elé terjesztik, amikor is a tisztikart is megválasztják.

Belföld

(x) Bukaresti tőzsde nov. 20-án. Márka 370-80, Lira 102-4 font sterling 705-10, francia frank 1075-1080, svájci frank 29-30, lira 725-780, dr. c. 405-410, dinár 240-250, dollár 157-158, napoleon 570-575, osztr. kor. 25-26, magy. kor. 625-650, szokol 495-500, lengyel m. 120-130.

(x) Devizák: Paris 1090, London 708, New York 159, Róma 738, Zürich 29, Prága 504, Bécs 2190, Bélna 215, Budapest 650.

(x) Beiktatják a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara vezetőségét. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara elnökségének megválasztását — mint annoidején megírtuk — a minisztérium jóváhagyta. A kamara új vezetősége ennek dacára még mindig nem kezdte meg működését, mert hivatalos beiktatása még nem történt meg. Metes prefektus, aki mint a kormány meg-

bizottja vezette a választásokat, tegnap érkezett vissza Bukarestből és első teendője volt, hogy ennek az akadálynak elhárítására megtegye a szükséges intézkedéseket. Metes prefektus a közeli napokban új közgyűlésre hívja össze a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarát. A közgyűlésen hivatalosan beiktatják az új vezetőséget, Negrutu János elnököt, Hersei József és Pop Several elnököket pedig a kamara megválasztott konszolidációs bizottságát.

(x) Reformálják a vasárnapi munkaszünetet. A kereskedelmi minisztériumot — amit ismeretes — a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó törvény revíziója foglalkoztatja. A tervezés, az ipar és kereskedelem szempontjaitól nagyjelentőségű kérdésben — a többi testület meghallgatása mellett — a minisztérium véleményét kéri a kolozsvári kereskedelmi és iparkamaraól is. Bukaresti jelentés szerint az erdélyi kamarák véleményeik beérkezése után a törvényjavaslatot a minisztertanács elé terjesztik.

(x) Megkezdtek a Franciaországnak szülő buza szállítást. Bukaresti jel naps szerint a falusi szövetkezetek országos központja megkezdte annak a buszmenziónak a szállítást, amelyet a kormány a Franciaországgal kötött szerződésben lefektetett. Tegnap 172 vagon buza indítottak utnak és már ennek a hétnek a folyamán újabb 250 vagonot exportálnak.

(x) Szabad a mák kivitele. A legutóbbi minisztertanács elhatározta, hogy a mák kivitelét ismét szabadon teszi az eddigieknél magasabb vámilletékek mellett. A mák kivitel díját

vagononként negyven ezer leiben állapították meg.

(x) A kereskedők országos kongresszusa. Bukarestből jelentik: Vasárnap tartották meg az ország összes kereskedői kongresszusukat a Dácia nagytermében. Beszéltek Hagi Teodorachi, Starovic, Moldovan Szabóból és mások. Az elfogadott határozati javaslatban tiltakoznak az üzleti adó ellen és az ellen, hogy a 10 százalékos illeték megállapításával az állam belevételében a kereskedők üzleti életében. Követelik a kereskedelem teljes szabadságát és az árdígitok amnesztációját.

Külföld

(x) Zürichi devizazárlat nov. 20-án: Berlin 7-75, Prága 17-20, Budapest 22 1/2, Bukarest 3-45, New York —.

(x) Zürichi tőzsdényitás november 20-án. Berlin 7 s New York 539-50, London 2416, Paris 3770, Miánó 2470, Prága 1720, Budapest 22-50, Zürich 215. Bukarest 345, V. r. 350, B. c. 73 bély. osztr. kor. 75.

(x) Párisi tőzsde november 20. London 6365, New York 1422, Bukarest 925, Miánó 6625, Zürich 263, Prága 4580, Bélna 21.

(x) A né etek törlesztik a román i jóvátéit. Bukarestből táviratozzák: Németországból 3 millió lei értékű anyag érkezett a németek által a háború folyamán megrongált Baicoi-Bukarest közötti petróleumvezeték javítására.

(x) Milyen arányban fizetik a monarchia adósságait az utódállamok. Bélnből jelentik: A volt osztrák-magyar bank nemzetközi likvidáló bizottsága döntött a monarchia adósságainak fizetése ügyében. Eszerint az adósság 36 százalékát Ausztria, 36 százalékát Magyarország, 28 százalékát pedig a többi utódállamok kötelesek fizetni.

Amerikai méretű textiláruház nyílik Kolozsváron

Ezerhatszáz vagon áru egy üzletben, amelyben vasút is közlekedik

Eddig az ország gazdasági jelensége, hogy Románia egyes országrészeiben az elcsordni szűkségű cikkeknek az árkülsőség oly nagy, mint ahol más államokban. Különösen itt Erdélyben tapasztalható, hogy például textilárúban a regátban jelentősen alacsonyabbak az árak, mint nálunk, holott több bukaresti és galaci származású cég például Dick Jakob és Fia kolozsvári áruházának rendszeres vevője. Az erdélyi kereskedők tehát, amikor életveszélyek között Galacba utaznak, olyan árut vesznek meg, amit Kolozsváron talán valamivel drágábban szerezhettek be, de megkímélték magukat az ut vasútdiszkóitól és faramitól, rengeteg időt és költséget takarítanak meg és nem történnek meg az sem, hogy az áruját utközben megdézsmálják, vagyis ócskoros tevékenységet fejthetnek ki kisebb energiával és biztonságos, több haszonnal.

A galaci konkurencia ellensúlyozására most a Dick Jakob és Fia cég óriási áruházat rendezett be a pályaudvarral szemben. Maga az imponáns épüle, háromszor hatvanhat méteres frontjával, ötvenkét méter hosszú és két méter széles ösztáblájával, olyan látványosság, amely egész Középeurópában magában áll. A kétemeletes áruház, amelynek csak a berendezése majdnem kétmillióba került, ezerhatszáz vagon

árut képes befogadni. Saját villanytelpe és telefonközpontja van és az áruval megrakott vagonok a cég vágányra gördülnek és az áruházig udvarára. A épület külseje is teljesen elegendő már arra, hogy a közönség elvezesse.

Három hatalmas falothelyiségben van felhalmozva az a sok textiláru, melyről eszontul nem kell majd Galacba utaznia az erdélyi kereskedőknek, már csak azért sem, mert a Dick Jakob és Fia cég elég versenyképes arra, hogy a vásárló, barcban, karlont, sárgyolót és más, csakis elcsordni árut még olcsóbban tudja adni, mint a nem hivatalos galaci kereskedők. A cég versenyképességét mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, amely a strazsarkönyvből megállapítható, hogy a galaciak is a Dick Jakob és Fia régi és közsített erdélyi cégnél vásárolnak, mert az sokkal előnyösebb összeállításokkal rendelkezik a nagy külföldi gyárakkal, ahol olcsóbban tudja beszerezni az árukészletét.

Nem kell hangsúlyoznunk, hogy a Dick Jakob cég textil-angró-áruháza, amely e héten megnyílik már a közönség részére is, milyen fontos szerepet van hivatva betölteni Erdély gazdasági életében, amelynek egyik ága, a textil, a Dick áruházban fog központjára találni. Mindenestre csak elismerés illeti a Dick Jakob és Fia céget, hogy ilyen nagyméretű vállalkozásba fogott, csupán azzal a ójállal, hogy a textiláru olcsóbbá tételével hozzájáruljon Erdély gazdasági viszonyainak konszolidálásához.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Habima Zsidó Színpad

Heti műsor

Kedd: Der Kales Chulem. 4 felv. Szerda: Jüdischer König Lear. 4 felv. Csütörtök: David's Geige Operette. Péntek: Nincs előadás. Szombat: Jekel der Schmidt, von Pinski. Vasárnap ugyanaz.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Kedd: Bohémek. (R. Lorbeer Ilona fellépésével. Operahelyárak. Premier-repriz és opera bérlet 16. szám.)

Szerda: A bor. (Ünnepi előadás. Gárdonyi Géza emlékeztető. Előadás előtt Gárdonyi Gézáról Nyiró József emlékezik meg. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 4. sz. C.)

Csütörtök: Az elveszett levél. (Először. Caragiale emlékeztető. Premier helyárakkal. Premier bérlet 17. szám.)

Péntek: Az elveszett levél. (Rendes helyárakkal. Napi bérlet 43. sz. A.) Szombat d. u. 3-kor: János vitéz. (Ifjúsági előadás igen olcsó helyárakkal. Előadó: dr. Kiss Ernő.) Szombat este 7-kor: A hamburgi manasszony.)

Szombat este fél 11-kor: A kékszakáll. 8. adik felelője. (Először. Premier helyárakkal. A premier bérlet helyeit hűtő dőli 12 óráig tartja fenn a pénztár.)

Vasárnap d. u. 3-kor: Fifi. Olcsó helyárakkal.

Vasárnap este 7-kor: Cseregyerekek. (Bérgyűlészetben. Premier helyárakkal.) Vasárnap este 10-kor: A kékszakáll 8. adik felelője. (Premier helyárakkal.)

Hűtő este 7-kor: Az ő királyfi. (Rendes helyárakkal. Napi bérlet 45. sz. C.) Hűtő este 10-kor: A kékszakáll 8. adik felelője. Rendes helyárakkal.)

A szövegre tüntet előadások jegyei elő megvásárolhatók a színház pénztáránál.

MOZGÓK MŰSORA

Apollo mozgóban: kedden, falragasztó vigjáték-műsor! A közkedvelt Ó. Moritz és Tom Mix legpompásabb bohóságai.

Egyetem mozgóban: kedden a szokatlan nagy sikereket arató Fejnélküli lovas második fejezete fut, szerdán a harmadik, csütörtökön a negyedik, pénteken az ötödik és utolsó rész.

Uránia mozgóban: kedden a premierként futó Fejnélküli lovas negyedik fejezete kerül színi, szerdán, csütörtökön pedig az ötödik és befejező rész.

A színházi iroda hírei

Elveszett levél. Nagy ambícióval készült a színház a csütörtöki unnepi irodalmi estére, amikor Caragiale híres darabja, az Elveszett levél fog premierként színpadra lépni Kádár Imre kitűnő fordításában. A mozgalmas, nagyszemélyzetű darab főszerepét Szabados Pirokska, Taral Ferenc, Longyel Vilmos, Izsó Miklós, Forgács Sándor, Oláh Ferenc, Nagy Gyula, László Leó fogja játszani, a rendezés munkáját az igazgató vezeti. Csütörtökön premier-bérlésben, pénteken rendes bérletben adják az Elveszett Levél-t.

A Bor. Szerdán este Gárdonyi-ünnepe lesz a magyar színháznak. A most elkünyt nagy magyar írónak legjellemzőbb színpadműve A bor fog új szereposztásban színpadkerülni a bevezető előadást Nyiró József tartja.

Vicidra szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Hirdetéseket milliméteres díjazású szerint veszi a kiadóhivatal

Nyiltér

E rovatban közöltekért a beklüldö felölő Miniszternek, kik szövegtett fiúkt, illetve testvérünk tragikus elhunytá alkalmából részvételükkel felkerestek, ezton fejezzük ki köszönetünket. Cluj, 1922 nov. 18.

Janovitz Vilmos és családja.

TUNGSRAM

Villamosági R. T.

1922 október
Faad
Perse
Nachl
Temp
Erdel
N. A.

Cluj: E
nevére házb

Vajdahun
Szatmár: S
Lajos 150-
Vajdahunya
heim Sámuc
özv. Hirsch
14-., Rosen
31-., Jaka
Adolf 16-
gyűjtemény
Dezso 69-
Klein Vilma
Altalános I
r. t. 18-., S
Jeromos 20
Mór 50-., i
barth Festiv
„Debora”
53-., Teit
Sándor 10-
Braun Chai
minusz Sim
Borgida Mil
muel Ignác
Béla 11-.,
baum és Fri
Schenker C
Fried Kálm
Török Sánd
Glück Ern
Weinberger
Leborits Be
Friedmann
dr. Komlós I
(1868-). B
Vértes Igna
Wertheim
Radó Adolff
Jakab 11-
Tasnád: F
renc 26-.,
Arpád 7-.,
50-., Bergi
zesné 10-
József 20-
Ignác 20-
10-80, Wie
20-., Kepe
21-., (340-

A Szatmár
M. E. S.

Szörny
Mo
Sürgö

Minden
rangu s
bevásár
jon add
modellj
o-o

Allan

ZIE
Telefo
6-5

en Fa

XVIII. kiemelés

1922 október 15-31-ig a következő adományok folytak be:

Table listing donors and amounts: Faadomány 250.- lei, Persely 2878.75, Nachla 100.-, Templomi adomány 40.-, Erdélyi kolónia 3176.-, N. A. értékeik 20.-, Összesen: 6874.75 lei

Faadomány

„Ratifikációs liget“

Cluj: Edelstein Jehuda Keszler József nevére házbér-megváltás címén 5 fa 250.-

Persely

Mintaperselyek:

Vajdahunyad: Özv. Jakab Fülöpné 160.-, Szatmár: Szobovits vendéglő 174.-, Guth Lajos 150.-, Friedmann Testvérek 126.-, Vajdahunyad: Hersch Sámuel 50.-, Sternheim Sámuel 90.-, Schilling Salamon 85.-, Özv. Hirschenhanserné 46.50, Lázár József 14.-, Rosenzweig Jónás 10.-, Klein Adolf 11.-, Jakab Oszkár 10.-, Zuckerberger Adolf 16.-, Rothmann Mór 10.-, kisebb gyűjtemény 750. (550.-), Szatmár: Príncipezső 69.-, Özv. Bravermann Móráné 64.-, Klein Vilmos 20.-, Weisz Emánuel 20.-, Altalános Ipari Bank r.t. 38.50, Pénzváltó r.t. 18.-, Schiffer Jeromos 15.-, Markovits Jeromos 20.-, Pomerantz Méric 20.-, Grosz Mór 50.-, id. dr. Borgida Lajos 10.-, Rothmárth Testvérek 70.-, Klein Farkas 68.-, „Debra“ Leányegylet 20.-, Héber óvoda 20.-, Teitelbaum Henrik 11.-, Ullmann Sándor 10.-, Grosinger és Weinberger 22.-, Braun Chaim 10.-, Klein Mayer 23.-, Dominusz Simon 25.-, Krammer Jenő 10.-, Borgida Miklós 35.-, Klein Elek 17.50, Sámuel Ignác 11.-, Holló Sándor 81.95, Spitz Béla 11.-, Grosz Testvérek 17.-, Kesztenbaum és Friedmann 34.-, Engel Aladár 10.-, Schenker & Co. 15.50, Svéd Péter 10.-, Fried Kálmán 20.-, Spik Samu 10.25, Török Sándor 20.-, Citron Sándor 60.-, Glück Ernő 16.-, Weisz Vilmos 21.-, Weinberger Nándor 25.-, Sugár Fülöp 31.-, Leborits Bernát 10.-, Ungár Hermann 24.40, Friedmann Gyula 10.-, Fried Lajos 10.-, dr. Komló Béla 10.-, kisebb gyűjtések 51.-, (1968.-), Borosjenő: Lichtenstein Gyula 57.-, Vértess Ignác 32.-, Salamon Árpád 12.-, Wertheim József 15.-, Kafri Mór 20.-, Radó Adolfné 11.-, Funk Miksa 21.-, Stern Jakab 11.-, Merkler Vilma 12.-, (191.-), Tasnád: Fischer Sári 40.-, Schwartz Ferenc 26.-, Balterer Hermann 20.-, Fischer Árpád 7.-, (93.-), Retteg: Farkas István 50.-, Bergfeld Adolf 82.25, Özv. Blum Mózsné 10.-, Szabó Abraham 12.-, Grün József 20.-, Bernát Izská 17.-, Mátvás Ignác 20.-, N. N. 23.-, Rosmann Tóbiás 10.80, Wiedner Hermann 8.70, Márk Mendel 20.-, Kepecs Mór 32.-, Mondelsohn Miksa 21.-, (340.-), Cluj: Weisz Mendel 10.- 2878.75 lei.

Nachla

A Szatmári Cionita Szervelet IV. számú „Bar-Kochba“ nachlája M. E. Szatmár 100.- 100.- lei.

Templomadomány

Nagybánya, Hirsch József imaházában: Hirsch Jakab 100.-, Lautmann Izidor 100.-, Weelsmann N. 50.-, (250.-), Cluj: Imre Lajos 200.- 450.- lei.

Erdélyi kolónia

Felsőszapor: Klein Béla gyűjtése 109.-, Borosjenő: Vértess Ignác 110.-, (Vértess Ignác 250.-, dr. Bär Jenő 50.-, Kardos Jenő 10.-, Ungár I. 10.-, Funk Miksa 10.-, Kaufmann Andor 20.-, Stern József 20.-, Reichenberger 10.-, Stern Sándor 10.-, Fekete Ignác 10.-, Frisch 20.-, Hirschfeld Fülöp Arad 50.-, Robitsek József Arad 20.-, Sebestyén Miksa Temesvár 20.-, Olvashatatlan aláírások 300.-, „Zerghát“: Weinberger Ilonka gyűjtése 267.-, Cluj: Palesztina vetített képes előadásokból befolyt 980.-, Máramarossziget: dr. Lengyel Soma 50.-, dr. Fried Abraham 20.-, (70.-), Lippa-iak: Straussmann Jakab főrabbi útján 365.-, Szilgyessék: dr. Szász Antalné gyűjtése blokból 30.-, Oravica: Friedmann Ignác 400.-, Retteg: Mátvás Adolf 55.-, Zilah: Terner Jakab 100.- 3176.- lei.

Értékcikkék

Szászsebes: Stössel József táviratúrlapokért 20.- 20.- lei.

A Zsidó Nemzeti Alap Erdélyrészi Irodája.

KÖNYVUJDONSÁG MOST JELENT MEG

SIPPURIM PRAGER SAMMLUNG JÜD SCHER LEGENDEN

DISZES KIÁLLITÁSÚ KÖNYV

ÁRA 45 LEI

GUTHA. fia

Satu-Mare (Szatmár-Németi)

Gyárt és szállít: 3080-I Parafadagút, pléhkoronadagút, fadagút, staniólüvegkupakot, capsulin-folyadékot, üveg-cimkét, hordólemezeket, fecespot, kénlapot, gelatint, vízahányagot, acélblombát, parafatálpot (cipőbetét), parafatáblákat, „Berolina“ vagy „Biro“ keféket, filterigépeket, asbeszt, gumitömítőket, borszivattyukat, pezsgősdörtháló-lemezt és agrafot, cognacos üvegekhez raffiahálót, szivacsot, ónozott tubusokat, pléhdobozokat, szóródugókat [Spritzkorke], demionokat [fontott kosárüveg, valamennyi pincészeti cikketek és gépeket a legolcsóbb napi árbap.

Kérjen árajánlatot!

MŰVÉSZI KIVITELŰ

nyomatványokat, számlákat, árjegyzékeket, üzleti levélpapírokat, esküvői és bál meghívókat, dísznyomású borítékokat stb. gyorsan és pontosan szállít a

Kadima Nyomda és Kiadóvállalat R.-T. Cluj, str. Baron L. Pop 10. Telefon 879

Névjegyek rövid idő alatt készülnek!

ÜVEGÜZLET Ausländer Rudolf, a volt Ausländer Testvérek cég társtulajdonosa üveg, o-o porcellán és lámpaüzletét megnyitotta o-o Cluj, Cal. Reg. Ferd. 37 sz. alatt ÜVEGÜZLET

Autókereskedők és hűtővásárlók figyelmébe! Mielőtt szükségleteiket beszereznék, tekintsek meg raktárunkat, ahol nagy választékban különösen háló ebédülő és trüszobák kaphatók. Kedvező fizetési feltételek mellett is. Elvállalunk: szállodák, éttermek, kávéházak, üzletek és bankok stb. berendezését. Victoria Faipari és Műhagyógyár Részv.-Társ. Tárgu-Mureş - Marosvásárhely Gyártelep: Str. Bereric (Sőrház-utca) 17. Üzlethelyiség: Sft. Georg (Szentgyörgy-u) 5.

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co. kötött, szövött, rövid és norinbergi árak nagykereskedés Gradea-Mare-Nagyvárad, Nagyplac-tér

MODERN ÜVEGCISISZOLDA és TÜKÖRÁRUGYÁR PÉCHY és TÁRSA készíti a legszebb tükröket és hűtőüvegeket minden méretheben és mennyiségben. Újrafoncsorozást Kérjen árajánlatot! Gradea-Mare (Nagyvárad) Strada Saguna Kapucinus-p.) 20. 00000000000000000000 1381

Kepes Elek orvosi kötszerész Gradea-Mare, Sze-passage Ajánlja saját készítményű sörvkötőt, haskötőt stb. Női és férfi övszerek nagyraktára 00000

MEGNYILT Clujban a Bolyai-utcában MEGNYILT Rosmann Mihály szőrméhólyga ahol minden a szabásban vágó m. n. k. legújabb divat szerint pontosan és gyorsan.

Szőrmenagyáruhá! Szőrmenagyáruhá! Mártonffy Testvérek & Co. Sürgőncim: Mártonffypels Telefon 10-25 Mindenemü szőrmecikkek, elsőrangú szőrmék legolcsóbb bevásárlási forrása. Ne vásároljon addig szőrmét, míg legújabb modelljeinket és szőrméruinkat o-o meg nem tekinti. o-o Állandó szőrmekiállítás!

ZIEGELINDUSTRIE A. G. BISTRITA Telefon 6-53 LIEFERT PROMPT: Telefon 6-53 Maurziegel, Einfache u. Doppelfalsziegel, Firstziegel, Bierschwänze erstklassiges Fabrikat. Anfragen an die Werkleitung, Bistrita oder Lloyd 690 an Fa. I. NACH' Soc in num. col. riv Cluj, Piata Cuza Veda 12

LEGBELTNYÓSBÓ BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS Engross I. Világos és fali-lámpák, lámpa és kő-ógó-hűtőgépek, lámpa testek, Táblázóleg üvegcsiszoló, Engross I. (Cluj-Kolozsvár, P. M. V. Utca 39. T. 1. 1905) Bistrita-földnyó-póber-l. lampá-estrel, hűtő-estrel vendéglő-estrel, kő-ógó-estrel, Engross I.

mpad 4 felv. ar. 4 felv. Operette. is. von Pinski. AZ Ilona fellépő-Premier-repriz () ás. Gárdonyi ás előtt Gár- zsef emlékezik al. Napi bérlét (Először, Cara- mier helyárak- szám.) (Rendes hely- sz. A.) vitz. (Ifjusági yárakkal. Blö- mburgi meny- A kékszakáll. r. Premier hely- lők helyeit hűfő an a pénztár.) Olesó helyárak- ryerekok. (Bár- helyárakkal.) kékszakáll 8-adik yárakkal.) tynője. (Rendes lot 45. sz. C.) akáll 8-adik fele- kkal.) k jegyel előre pénztáránál SORA edden, falrengés edvelt Ó, Moritz b bohóságai. edden a szokatlan élküli lovas máso- harmadik, csütör- ken az ötödik és edden a premier- negyedik fejezete tőrtökön pedig az da hírei ambicióval készült napi irodalmi es- züres darabja, az erként szinrekele- dítésében. A mor- darab főszerepelt Ferenc, Lengyel gács Sándor, Oláh rei Leó fogja ját- t az igazgató végzi. rben, pénteken ra- Elvesszett Lavét. e Gárdonyi-ünnepe k. A most elkunyt jellemzőbb szinpad posztásban szinre- adást Nyirő József

Villamosság! R. T.

